

М. С. ПИРТКО

Михайло Сергійович Пиртко, аспірант Львівського національного університету імені Івана Франка

СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ ЦЕНТРАЛІЗОВАНОЇ ДЕРЖАВИ В АВСТРІЇ (ІХ–ХVІІ СТ.)

Прагнення України увійти повноправним членом до Європейського Союзу зумовлюють потребу у вивченні державно-правового досвіду розвитку прогресивних європейських країн. Особливий інтерес для України становить Республіка Австрія, її державно-правовий розвиток у період середньовіччя, нової та найновішої історії. Це має першорядне значення для аналізу сучасної західноєвропейської державності загалом, тенденції її розвитку, соціально-політичної та партійної систем, західної демократії, інститутів прав і свобод людини тощо.

Як відомо, землі Австрії у давнину були заселені іллірійським населенням, а потім кельтами. На межі до нашої і нашої ери територію на південь від Дунаю завоювали римляни, ввівши її до складу римських провінцій Норік, Реція і Паннонія. На місці кельтських поселень римляни заснували адміністративно-політичні й торговельні центри – Віндобону (Відень), Ювавум (Зальцбург) та ін.¹.

У процесі «великого переселення народів» на територію Австрії вторгалися різні племена. У другій половині VI ст. н.е. тут осіли германські племена, зокрема, бавари, у східній частині – слов'яни (словенці). Бавари і словенці у VII ст. утворили й перші держави на території Австрії – Баварію та Карантанію, які змушені були відбивати часті напади кочівників, – аварів, а згодом – угорців². Більша частина земель Австрії наприкінці VIII ст. була приєднана королем франків Карлом Великим до складу Франкської держави. Тут утворено так звану Східну марку³. У IX ст. Австрія (нім. *Österreich*) була крайньою східною територією у складі Франкської імперії, а також прикордонною зоною німецьких поселень зі слов'янськими землями. Карл Великий назвав країну *Ostmark* (Східна прикордонна територія)⁴. У 996 р. для позначення території над Дунаєм уперше використано термін *Ostarrichi*⁵.

Після розпаду Імперії франків та підписання Верденського договору 843 р. австрійські землі увійшли до складу Східно-франкського королівства, ставши частиною Баварського герцогства. Саме в той час спостерігаємо активну колонізацію східної частини Австрії, яка супроводжувалася християнізацією й германізацією місцевого населення. У першій половині X ст. ці землі захопили угорські племена, але внаслідок переможної битви 10 серпня 955 р. під Аугсбургом, контроль над ними встановив німецький імператор Оттон I, утворивши баварську Східну марку – пізніше маркграфство Австрія (термін «*Austria*» вперше зафіксовано у 1147 р.). У 1156 р. в результаті складної юридичної пертурбації маркграфство перетворили на герцогство, де утвердилась правляча династія Бабенбергів⁶.

У 976 р. від Баварського герцогства відокремилось як самостійне герцогство Каринтія, яке вирізнялося політичною нестабільністю. Вже до початку XII ст. з його складу виокремилися незалежні князівства Штирія (Карантанська марка), Крайна, Істрія та низка прикордонних марок⁷. Територія Тіролю у X–XI ст. потрапила під вплив католицької церкви, єпископи якої отримали від німецьких імператорів широкі судові та фінансові привілеї. У 1286 р. Тіроль приєднав до свого складу Каринтію і Крайну, ставши одним із найбільших князівств південно-східної Німеччини. Разом із тим з XII ст. провідну роль у регіоні серед німецьких середньовічних князівств поступово починає відігравати Австрійське герцогство. Головними чинниками зростання політичної ваги Австрії були вдале геополітичне розташування в басейні Дунаю, на перетині важливих європейських торговельних доріг⁸.

Після згасання династії Бабенбергів (1246 р.) більша частина австрійської території увійшла до складу держави чеського короля Пржемисла Оттокара II. Втім, у 1278 р. швабський король Рудольф I Габсбург у битві біля Сухих Крут розбив чеське військо і поширив свою владу на Австрійське герцогство⁹. Так була започаткована більш ніж шістьсотрічне правління династії Габсбургів (*Habsburger*) в Австрії¹⁰. Характерно, що надбані придунайські землі затьмарили своїм багатством родові володіння династії у Швабії та Ельзасі.

Уже перші правителі Габсбургів¹¹, які одночасно виступали імператорами Священної Римської імперії німецької нації, проводили політику зміцнення центральної влади й об'єднання розрізнених земель у межах єдиної монархії. У 1335 р. їм вдалося приєднати Каринтію і Крайну, 1363 р. – Тіроль – землі, які становили ядро спадкових володінь Габсбургів – найбагатшого і наймогутнішого князівського роду Німеччини. Внаслідок активної зовнішньої політики і володінням титулом римських імператорів династія Габсбургів, поширила владу над дрібними німецькими державами.

Своє багатство представники династії здобували завдяки постійним війнам та династичним шлюбом (принцип «*Bella gerant alii, tu felix Austria nibe*» – «Нехай інші воюють, ти ж, щаслива Австріє, одружуйся»)¹². Наприклад, наприкінці XV ст. Максиміліан I Габсбург (1493–1519 рр.) одружився зі спадкоємицею

Бургундського дому, поширивши свою владу на Нідерланди¹³. Його син Філіп, натомість, побрався із спадкоємицею іспанського трону, започаткувавши іспанську гілку династії Габсбургів. Вдала шлюбна політика дала змогу нащадкам Максиміліана Габсбурга поширити свою владу на Угорщину. Реалізуючи «спадкове право» на землі Богемії і Угорщини, Фердинанд I домігся у 1526 р. свого обрання на престол Чехії та Угорщини¹⁴. Гасло монархів «*Austriae est imperare orbi universo*» – «Австрія є правителькою всього світу» сповна відображало стан справ великої держави.

У 1521 р. з ініціативи імператора Карла V у м. Вормс відбулося засідання рейхстагу, у якому взяла участь рада курфюрстів (князів Священної Римської імперії німецької нації, рангом нижче за короля, але вище за єрцгерцога). За договором 28 квітня 1521 р. Карл V і Фердинанд I домовилися про розподіл володінь Габсбургів на іспанські та центральноєвропейські¹⁵. Перший отримав Іспанію з її італійськими володіннями і заморськими територіями, а другий – Австрію (спершу лише Внутрішню Австрію, а через рік – також Тіроль, Бургенберг і Передню Австрію). Розділивши володіння, Габсбурги узгодили поміж собою ключові питання як зовнішньої, так і внутрішньої політики¹⁶.

У XVI ст. відбулися помітні зрушення в економічному і політичному розвитку австрійських земель. Так, Тіроль, Штирія, Верхня Австрія й Каринтія, являли собою один із головних районів європейської гірничобудівної промисловості. Суттєво зросло товарне виробництво, зокрема сільськогосподарське. Щоправда, такі результати досягалися завдяки експлуатації підвладних територій. У політичному відношенні Австрія була станом-представницькою монархією, залишаючись конгломератом земель, об'єднаних династією. Щойно за Максиміліана I фіксуємо реальні спроби об'єднати управління усіма австрійськими землями та консолідувати австрійські володіння Габсбургів¹⁷.

У зовнішньополітичному вимірі основним фактором, який визначав розвиток Австрії, було просування Османської імперії (Туреччини) на європейський континент. У 1453 р. турки здобули Константинополь (майбутній Стамбул), поклавши край існуванню Візантійської імперії, невдовзі завоювавши Сербію, Боснію, Герцеговину, Угорщину, Хорватію, Трансильванію. У 1529 р. турки підійшли до столиці – Відня, але їх вдалося зупинити. Так розпочалися австро-турецькі війни, які тривали більше півтора століття. Австрія стала головним опонентом турецької експансії, гуртуючи навколо себе інші християнські держави Південно-Східної Європи. У 1683 р. турки у черговий раз підійшли до Відня, взявши його в облогу, однак були змушені відступити під натиском австрійців за допомоги польського війська під проводом Яна Собеського та українських козаків (в обороні міста відзначився Юрій Кульчицький, родом із с. Кульчиць з-під Самбора)¹⁸.

Наступне розширення території монархії Габсбургів відбулося унаслідок чергової австро-турецької війни (1683–1699 рр.). Австрія захопила більшу частину Угорщини, Трансильванії, більшу частину Хорватії й Словенії. На зламі XVII – початку XVIII ст. Габсбурги приєднали нові території в Італії. Унаслідок першого (1772 р.) і третього (1795 р.) поділів Речі Посполитої Австрія приєднала польські та українські землі – Західну і Східну Галичину. Юридичною підставою цього приєднання був той факт, що короткий час Галицько-Волинським князівством володіли угорські королі, поширивши свою владу в результаті міжусобиць галицьких бояр і князів. Приєднані землі отримали назву «Королівства Галичини та Володимерії з великим князівством Краківським і князівствами Освенцімським і Заторським»¹⁹.

Проаналізований вище матеріал свідчить, що на ранньому етапі своєї історії Габсбурзькі землі були зібранням майоратських володінь (*Stände*), а не державою у прямому юридичному розумінні. Їхня єдність упродовж XVI – початку XVIII ст. базувалася на персональних уніях, які встановлювали і регулювали принципи успадкування престолу представниками правлячої династії²⁰. Країна складалася з Австрії, Чехії, Сілезії, Моравії (т.зв. земель Святого Вацлава) та Угорщини, Словаччини й Хорватії (т.зв. земель Святого Стефана). Крім того, у Німеччині Габсбурги володіли містами Констанц, Пассау, Фрайбург та деякими іншими територіями при річках Рейн, Неккар і Ельзас²¹.

Центром, навколо якого об'єднувалася імперія Габсбургів з часу свого утворення, виступали австрійські землі (*oesterreichischer Kreis*). Вперше вони були оголошені неподільними тільки в 1602 р.²², а в заповіті імператора Фердинанда II (1578–1637) зустрічаємо похідний з іспанського права принцип, який полягав у «збиранні» всіх країн і володінь в один майорат з метою врегулювання успадкування престолу за правом первородства²³. Парадоксально, але до того австрійські правителі не надто прагнули централізувати державу – вони не скликали Генеральних Штатів чи загальної асамблеї станів, як в інших західноєвропейських країнах, запобігаючи виступам проти правлячої династії²⁴. Зрештою, поступовій консолідації основного ядра габсбурзьких володінь, на нашу думку, сприяли дві обставини: *по-перше*, імператорський двір зумів подолати внутрішню смуту і стану анархію; *по-друге*, більшість власне австрійських земель не зазнали значних руйнувань під час Тридцятилітньої війни, порівняно з німецькими та чеськими землями.

Хоч австрійські землі були найбільш лояльними і становили основу Габсбурзької імперії, однак їхню вагу підважували, з одного боку, порівняно невелика територія, а з, другого боку – гірський характер значної частини регіону робив її непривабливою для великих дворянських помість. Таким чином, критична маса німецькомовної австрійської аристократії була надто малою, щоби стати притягальним центром імперії в період, коли станова структура суспільства виступала опорою для державного управління тогочасних європейських держав²⁵.

Авторитетний британський дослідник історії Австрії Алан Дж. Тейлор справедливо зазначав, що «Імперія Габсбургів... мала унікальний, незнаний в інші часи і в іншій місцевості, устрій... Майже триста років, ці території не мали якоїсь спільної назви. Це були «землі дому Габсбургів» або «землі імператора Священ-

ної Римської імперії... Габсбурзькі землі не були об'єднані в одне ціле ані географічно, ані національно... Габсбурги були останніми володарями агонізуючої вселенської монархії середньовіччя й успадкували від неї космополітичний характер»²⁶. Як видається, цей космополітизм найбільше проявлявся у столиці імперії – Відні. У його межах абсолютистська держава акумулювала чиновників з німецьких національних груп Габсбурзької монархії, тим самим їх асимілюючи²⁷.

На відміну від німецьких князівств, населення яких було тісно пов'язане племінною спільністю і присутніми йому культурними та історичними традиціями, на території Австрійської імперії проживав різномірний етнічний склад (з великою часткою слов'ян). Відтак важливою особливістю історико-правового розвитку Австрії було те, що територіально-князівська влада тут склалася на різномірній етнічній території, де населення було пов'язане тільки єдністю політичного панування й залежності²⁸. У процесі співжиття Габсбурзькі землі виробляли спільну культуру і, до певної міри, спільне господарство. Як ми уже зазначали, найбільшої централізації вдалося досягти в австрійсько-чеських провінціях, тоді як на інших територіях про єдність говорити не доводиться. На нашу думку, низький ступінь централізації був перешкодою для нормального функціонування державних органів влади. Однак, водночас, ця багатоманітність давала певні можливості. Так, дослідник М. Бах зазначав, що «головну причину того, що внутрішній світ держави так довго не був порушений, необхідно шукати в різномітті і різномірності поглядів окремих національностей»²⁹.

Друга половина XVII – перша половина XVIII ст. характеризувалися кризою імператорського дому Габсбургів. Політика монархів була достатньо суперечливою: нерідко один правитель правлячої династії зводив нанівець починання свого попередника, або принаймні їх не продовжував³⁰. Невдоволення станів централізаторською та релігійною політикою, непорозуміння всередині самої династії, затяжні війни й загрози нових військових конфліктів справляли вирішальний вплив на політичне життя держави³¹.

Задля збільшення ефективності управління і централізації державним механізмом використовувалися різноманітні правові та політичні заходи. Наприклад, імператор Леопольд I (1658–1705 рр.) докладав значних зусиль для зміцнення відносин з католицькою церквою, за що отримував підтримку з боку тодішнього Папи Римського Інокентія XI (1676–1689)³². Католицизм розцінювався як інструмент уніфікації розрізненої монархії, а християнська ідея лежала в основі інституту імперії, оскільки легітимність влади в душі консерватизму і традиції виводилася від Бога³³. Саме за імператора Леопольда I Австрія набула ознак окремішності, тоді як Німеччина (в розумінні німецькі держави) та Іспанія (на чолі з Габсбургами) пішли власним шляхом розвитку³⁴.

Крім продуманої церковної політики в інтересах держави монарх вдало використовував династичні шлюби і практику дарування титулів³⁵. На відміну від польських королів, Габсбурги володіли правом надавати дворянство на свій розсуд (титули, маєтки тощо)³⁶. У взаєминах з імперськими князями і курфюрстами ще з XVII ст. превалювали засади і порядок ленної ієрархії, що дозволяло творити принаймні видиму управлінську єдність³⁷. Підвищення у титулах, придворних званнях та інші аналогічні заходи були, на думку Габсбургів, тими інструментами, з допомогою яких зміцнювалася корпоративна ієрархічна структура імперії, а також підкреслювалися вага і незмінність імператора на чолі цієї ієрархії³⁸. Маніпулювання титулами не було головною метою імператорського двору; мета полягала у зміцненні зв'язків суб'єктів імперії з її правовою системою і з габсбурзькою політичною конструкцією. Традиційна система ленних прав за Леопольда остаточно трансформувалася у придворне представництво, в ієрархію престижу, на чолі якої стояв імператор³⁹.

Наслідуючи французького короля Людовіка XIV, Леопольд I прагнув сам виконувати функції першого міністра, не дозволяючи представникам із оточення зміцнювати свої позиції. Наприкінці 1660-х – на початку 1670-х рр. імператор почергово усунув з двору князя Йоганна Вайкхарда фон Ауершперга (1615–1677) і Вацлава Еусебіуса фон Лобковіца (1609–1677)⁴⁰. Причиною опали В. фон Лобковіца став його спротив війні з французьким королем Людовіком XIV, а зухвали висловлювання про власного імператора зумовили відсторонення і заслання Лобковіца в Раудніц, що в Богемії⁴¹.

Початком політики централізації імперії за Леопольда I слугувала реформа воєнної організації імперії, ухвалена 1681 р. Регенсбурзьким рейхстагом. Відповідно до цього рішення утворювалася розгалужена система імперських округів, створювався інститут послів імператора в імперії. Однак влада Леопольда не була настільки сильною, щоби відновити навіть попередній централізований режим, відомий як *gubernium*⁴². Проте йому вдалося домогтися прийняття угорськими становими зборами у Братиславі Габсбургів як спадкової, а не виборної династії, анулювавши право на опір – *jus resistendi*⁴³.

Ініціювання змін всередині країни пов'язуємо з так званим «молодим двором» імператора, до якого належали граф Гундакер фон Штархемберг, його брат Ернест Рюдигер Штархемберг (оборонець Відня у 1683 р.), князь Карл Теодор Зальм (згодом гофмайстер), принц Євгеній Савойський, граф Йоганн Вратислав фон Міровітц, дипломат Філіп Людвіг фон Зінцендорф⁴⁴. Після фінансової кризи у 1703 р. імператор звільнив голову Надвірної палати (казначейства) графа Залобурга і президента придворної військової ради графа Мансфельда, призначивши на їхні місця своїх ставлеників – графа Г. Штархемберга і принца Євгенія Савойського. У 1705 р. до них приєднався новий імперський віце-канцлер Фрідріх Карл фон Шьонборн, племянник курфюрста Майнцького. У середовищі цих людей зародилася ідея реформування габсбурзької державної системи, зокрема фінансів, суду й управління⁴⁵. Далеко не все вдалося здійснити, однак серед реалізованих заходів варто виокремити встановлення жорсткішого контролю центру над регіонами; відокремлення фінансової адміністрації від військової; врегулювання видатків⁴⁶.

Отже, з часу свого виникнення, Габсбурзька монархія була конгломератом неналежно уніфікованих регіонів, що не мали спільної етнічної й територіальної назви. До XVII ст. австрійський правлячий дім досяг

незначних успіхів у державному будівництві: політична єдність розрізаних земель залишалася хиткою, а спроби централізації впиралися у спротив станів окремих земель (Чехія, Угорщина). Династичне правління Габсбургів у кожній окремо взятій провінції базувалося на відмінній адміністративно-правовій основі, а складові імперії об'єднувалися на основі персональних уній.

¹ Цьолнер Е. Історія Австрії; пер. з нім. / Е. Цьолнер. – Л.: Літопис, 2001. – С. 27.

² Wandruszka A. The House of Habsburg: Six Hundred Years of European Dynasty / A. Wandruszka. – New York: Doubleday, 1964. – P. 24–25.

³ Тищик Б. Історія держави і права Австрії та Австро-Угорщини (X ст. – 1918 р.): навч. посіб. / Б. Тищик. – Л.: ЛНУ імені Івана Франка, 2003. – С. 4.

⁴ Germany and the European East in the Twentieth Century / Ed. by Eduard Mühle. – Oxford: Oxford Press, 2003. – P. 21.

⁵ From Ostarrichi to Austria : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.austria.info/us/basic-facts/about-austria/history>

⁶ The Babenbergs : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.austria.info/us/basic-facts/about-austria/history>

⁷ Цьолнер Е. Вказана праця. – С. 61–62.

⁸ Wereszycki H. Historia Austrii / H. Wereszycki. – Wrocław: Ossolineum, 1986. – S. 56.

⁹ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 2.

¹⁰ Тищик Б. Вказана праця. – С. 5.

¹¹ Габсбурги (нім. Habsburger) – династія, яка правила в Австрії (1282–1918), Іспанії та її володіннях (1516–1700), Чехії й Угорщині (1526–1918), Австро-Угорщині (1867–1918); імператори Священної Римської імперії (1438–1806, крім 1742–1745). У роки правління Карла V (імператора Священної Римської імперії з 1519) під владою Габсбургів опинилася величезна територія: Нідерланди, частина Італії, Іспанія та її колонії в Америці, а з 1526 р. – Чехія й Угорщина. Внаслідок першого поділу Речі Посполитої 1772 р. Габсбурги поширили владу на Галичину, а в 1774 р. – на Буковину. Представниками династії Габсбургів, які володіли Галичиною і Буковиною та мали титул королів Галичини і Лодомерії (Володимирії), були: Марія Терезія (1740–1780), Йосиф II (1780–1790), Леопольд II (1790–1792), Франц I (1792–1835), Фердинанд I (1835–1848), Франц-Йосиф I (1848–1916), Карл I (1916–1918). 11 вересня 1918 р. імператор Карл I зрікся престолу; 3 квітня 1919 р. Установчі збори Австрійської Республіки прийняли закон, за яким Габсбургів було позбавлено всіх прав, вигнано за межі країни, а їхнє майно конфісковано.

¹² Tu felix Austria nube : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.habsburger.net/de/themen/tu-felix-austria-nube> [3.12.2017].

¹³ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 147.

¹⁴ Там само. – С. 252.

¹⁵ Там само. – С. 347.

¹⁶ Daten zur Geschichte der Stadt Worms : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://web.archive.org/web/20130102175338/http://www.worms.de/downloads/Chronik.pdf>

¹⁷ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 147–148.

¹⁸ Тищик Б. Вказана праця. – С. 6.

¹⁹ Настасяк І. Історико-правовий аналіз входження Галичини до складу Австрійської імперії / І. Настасяк // Вісник Львівського університету. – Л., 2003. – Вип. 38. – С. 87. – (Серія «Юридична»).

²⁰ Jaworski I. Historia ustroju państw zachodnio-europejskich (Francja, Anglja, Niemcy) / I. Jaworski. – Wilno: Nakładem sekcji wydawniczej koła prawników studentów U.S.B., 1931. – S. 70.

²¹ Evans R. The Making of the Habsburg Monarchy, 1550–1700: An Interpretation / R. Evans. – Oxford: Clarendon Press, 1979. – P. 41.

²² Там само. – P. 48.

²³ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 352.

²⁴ Тейлор А. Дж. Габсбурзька монархія 1809–1918; пер. з англ. / А. Дж. Тейлор. – Л.: ВНТЛ–Класика, 2002. – С. 15–16.

²⁵ Андерсон П. Родословная абсолютистского государства ; пер. с англ. / П. Андерсон. – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2010. – С. 292.

²⁶ Тейлор А. Дж. Габсбурзька монархія 1809–1918; пер. з англ. / А. Дж. Тейлор. – Л.: ВНТЛ–Класика, 2002. – С. 11.

²⁷ Górak A., Latawiec K. Kancelaria organów w Galicji. Wybór źródeł / A. Górak, K. Latawiec. – Lublin: Wydawn. Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2012. – S. 8.

²⁸ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 335.

²⁹ Бах М. Австрія в первую половину XIX века / М. Бах ; пер. с нем. – Санкт-Петербург, 1906. – С. 122.

³⁰ Пристеп Е. Краткая история Австрии / Сокращенный перевод с немецкого Н. М. Соболевой, М. П. Соколова и Л. П. Хвостовой, редакция и предисловие М. А. Полтавского. — М.: Издательство иностранной литературы, 1952. – С. 169.

³¹ Srbik H. Der Staatliche Exporthandel Österreichs von Leopold I bis Maria Theresia / H. Srbik. – Wien: Braumüller, 1907. – S. 6.

³² Scheicl F. Leopold I. und die österreichische Politik während des Devolutionskrieges 1667/68 / F. Scheicl. – Lpzg: O. Wigand, 1888. – S. 16.

³³ Małecki M. Ideologiczne podstawy reform tereziańsko-józefińskich / M. Małecki // Krakowskie Studia z Historii Państwa i Prawa. – Kraków, 2010. – Vol. 3. – S. 111.

³⁴ Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / П. Вандич. – К.: Критика, 2004. – С. 116.

³⁵ Scheicl F. Leopold I. und die österreichische Politik während des Devolutionskrieges 1667/68 / F. Scheicl. – Lpzg: O. Wigand, 1888. – S. 21.

³⁶ Вандич П. Ціна свободи. Історія Центрально-Східної Європи від Середньовіччя до сьогодення / П. Вандич. – К.: Критика, 2004. – С. 106.

³⁷ Monumenta augustae domus Austriacae. Tom 3. Herrgott Marquard. – Wien, Freiburg, St. Blasien, 1760. – S. 330.

³⁸ Шиндлинг А. Леопольд I (1658–1705) // Шиндлинг А., Циглер В. Кайзеры (Священная Римская империя, Австрия, Германия); пер. с нем. / Антон Шиндлинг, Вальтер Циглер. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – С. 214.

³⁹ Evans R. The Making of the Habsburg Monarchy, 1550–1700: An Interpretation / R. Evans. – Oxford: Clarendon Press, 1979. – P. 153.

⁴⁰ Там само. – P. 144.

⁴¹ About the Lobkowicz Family : [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lobkowicz.com/en/collections-about/>

⁴² Андерсон П. Родословная абсолютистского государства ; пер. с англ. / П. Андерсон. – М.: Издательский дом «Территория будущего», 2010. – С. 295.

⁴³ Krones F. Zur Geschichte Ungarns (1671–1683). Mit besonderer Rücksicht auf die Tätigkeit und die Geschicke des Jesuitenordens / F. Krones. – Wien: Tempsky, 1893. – S. 56.

⁴⁴ Шмидт Г. Иосиф I (1705–1711) // Шиндлинг А., Циглер В. Кайзеры (Священная Римская империя, Австрия, Германия); пер. с нем. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – С. 227–228.

⁴⁵ Там само. – С. 231.

⁴⁶ Srbik H. Der Staatliche Exporthandel Österreichs von Leopold I bis Maria Theresia / H. Srbik. – Wien: Braumüller, 1907. – S. 156.

Резюме

Пиртко М. С. Соціально-політичні передумови формування централізованої держави в Австрії (IX–XVII ст.).

У статті проаналізовано соціально-політичні передумови формування централізованої держави в Австрії (IX–XVII ст.). Зазначено особливості формування централізованої держави в Австрії у досліджуваний період. Автор акцентує увагу на тому, що до XVII ст. австрійський правлячий дім досяг незначних успіхів у державному будівництві: політична єдність розрізнених земель залишалася хиткою, а спроби централізації впиралися у спротив станів окремих земель (Чехія, Угорщина).

Ключові слова: централізована держава, державне будівництво, імперія, Габсбурги, Австрія.

Резюме

Пиртко М. С. Социально-политические предпосылки формирования централизованного государства в Австрии (IX–XVII вв.).

В статье проанализированы социально-политические предпосылки формирования централизованного государства в Австрии (IX–XVII вв.). Указано на особенности формирования централизованного государства в Австрии в исследуемый период. Автор акцентирует внимание на том, что в XVII в. австрийский правящий дом достиг незначительных успехов в государственном строительстве: политическое единство разрозненных земель оставалась неустойчивым, а попытки централизации упирались в сопротивление состояний отдельных земель (Чехия, Венгрия).

Ключевые слова: централизованное государство, государственное строительство, империя, Габсбурги, Австрия.

Summary

Pyrtko M. Socio-political preconditions for the formation of a centralized state in Austria (IX–XVIII centuries).

The article analyzes the socio-political preconditions of the formation of a centralized state in Austria (IX–XVIII centuries). The peculiarities of the formation of a centralized state in Austria in the investigated period are noted. The author emphasizes the fact that until the XVII century. The Austrian ruling house achieved little progress in public construction: the political unity of the fragmented lands remained shaky, and attempts at centralization resisted the resistance of the states of certain lands (Czech Republic, Hungary).

Key words: centralized state, state building, empire, Habsburg, Austria.

УДК 340.12:[341.1+341.64]

Yu. Yu. REMINS'KA

Yuliia Yuriivna Remins'ka, PhD student of Law faculty of Taras Shevchenko National University of Kyiv

SOME METHODOLOGICAL REMARKS REGARDING THE CONCEPT OF INTERNATIONAL LAWMAKING (OUTSIDE THEORETICAL PERSPECTIVE)

Problem statement. Modern civilized society cannot be imagined without appropriate rules of behavior, designed to regulate everyday relationships. This is precisely why issues related to the lawmaking activity remain relevant and require continuous evaluation of new situations and opportunities for establishing an adequate legal regulation of particular public relations. Thus, the *relevance* of the current article is resulted primarily from the intensification of international legal relations and particular need of modern nations in cooperation and coordination of their legal policies.

Reviewing existing literature on the current subject. There is a rapidly growing literature on international lawmaking. Different aspects of this phenomenon were discussed and outlined in researches of both Ukrainian and